

De forløbne to år kan karakteriseres som dansk religions-histories organisatoriske internationalisering. Parallelt med vore medlemmers mange gøremål, internationalt som nationalt, har DAHRs bestyrelse arbejdet for at selskabet indgår i et netværk af internationale informationsudvekslinger og andre kommunikative aktiviteter. Ligesom det er gået op for det danske samfund, at viden er en vigtig eksportvare, og at især humanistisk viden er fremmede for både eksport og den internationale handel, har DAHR forsøgt at etablere strukturer, som er fremmede for eksport af vor særlige viden. Disse bestræbelser har været medvirkende til, at dansk religionsvidenskab er ved at blive en integreret del af det udenlandske fællesskab. Der er navnlig to ting, udover viljen til udveksling og kontakter, som man lægger mærke til: Dygtigt håndværk og metodologisk dialog. Vi kan glæde os over, at kombinationen af grundlæggende empiri og filologi sammen med metodologisk og epistemologisk refleksion, som vi har bevaret inden for dansk religionshistorie og de øvrige religionsvidenskabelige fag, er en sjældenhed på verdensplan - en situation som gør dansk religionshistorie attraktiv og altså værd at eksportere. Disse kvaliteter må vi aldrig glemme, og mine ord må godt opfattes som en appel til de små eksamensordningsudvalg rundt om i landet til at bevare denne stolte tradition, selvom de uddannelsespolitiske kræfter arbejder imod den.

At vi indgår i et internationalt Corpus Academicum fremgår af IAHRs generalsekretær Michael Pye's ord i 9. bulletin af september 1988 (s.1):

Two things have become increasingly clear in recent discussions. First, the strength of the IAHR lies in its member associations, and especially in those which contribute freely to the exchange of information. Secondly, the future perspective of the IAHR is wider than the present cluster of member associations.... In particular things must be done to improve the world-wide balance of IAHR activities, a matter in which, paradoxically, the support of existing strong member associations is cruci-

al.

Det kan være, at fornemmelsen af at være et vigtigt led i det store IAHR netværk savnes hos DAHRs medlemmer. Men Michael Pye har evigt ret i, at IAHR kun er så stærk som dens medlemsorganisationer og kun kan udvide religionshistoriens plads og ikke mindst betydning globalt, så længe medlemmerne er med til at støtte, ikke alene ideen om faglige organisationer, men sandelig også ideen med faget som den uvildige forskning af religion og religioner verden over.

De aktiviteter, som jeg vil skitserere i det følgende, er blevet til p.g.a. et stærkt og voksende medlemskab i DAHR og p.g.a. et særligt fremmede miljø indenfor rammerne af de religionsvidenskabelige fag. 1970'ernes ideologiske krige er heldigvis et afsluttet kapitel i dansk universitetshistorie. Det kan være, at der ligger uventede konflikter i fremtiden, men jeg kan trygt sige, at de forløbne to år har været præget af fordragelighed og konstruktive gensidige udvekslinger. Medens de indenrigspolitiske forhold klares organisatorisk af de to religionsvidenskabelige institutters kursusvirksomhed i Århus, Religionshistorisk Forening i København og det nylig oprettede DACOREC (Danish Consultancy on Religion, Education and Culture), har DAHR fået den nødvendige fred til at udvikle udenrigspolitiske aktiviteter.

Den anden internationale konference, som vi afholdt i 1987 og som er omtalt i min beretning for 1985 og 1986 (jfr. nyhedsbrev nr. 4), var nok den aktivitet, som satte selskabet i IAHRs søgelys. Dette ikke mindst fordi Michael Pye og en række bestyrelsesmedlemmer fra det hollandske og de nordiske selskaber deltog. Konferencen fik en 3-siders lang flot omtale af Michael Pye i IAHRs Bulletin 5 (jfr. nyhedsbrev nr. 4) hvor han skrev: "The strength of the conference lay partly in the excellence of the individual contributions and in the first-rate practical arrangement which allowed maximum interaction between the participants." At danskerne får ry for "excellence" er bestemt ikke dårligt, men det med udvekslingen var vigtigt for følgerne.

Men for at komme tilbage til konferencen: Mit referat

af den blev udgivet i Temenos (nr.23), og det lykkedes selskabet at få bevilget de nødvendige 45.000 kr. til udgivelse af konferencens bidrag af Statens humanistiske Forskningsråd og Aarhus Universitets Forskningsfond. Bogen hedder Religion, Tradition, and Renewal og den bliver udgivet af Aarhus Universitetsforlag. Ud over en del af konferencebidragene indeholder bogen også bidrag fra Michael Pye og den hollandske sekretær for Nederlands Genootschap van Godsdiensthistorici, J. G. Platvoet. DAHRs medlemmer og konferencedeltagerne vil kunne rekvirere bogen til favørpris.

Ideen om at holde international "regionale" konferencer på skift blev drøftet med bl.a. Michael Pye og J.G.Platvoet, hvilket mundede ud i et forslag fra Platvoet om en sådan turnus, som blev drøftet i forskelligt regi i 1987 og 1988, og som jeg vil komme tilbage til om lidt.

1987 var et vigtigt og travlt år. I august deltog nogle af selskabets medlemmer i Donnerska Institutets Konference i Åbo om "Religionsmöten i Nordisk Forntid". Som Jeppe Sinding Jensen skrev i nyhedsbrev nr. 5: "Konferencen lagde indirekte op til en status over forskningen inden for nordisk religion og der var almindelig enighed om, at de danske bidrag var interessante, ikke mindst fordi de var mere teoretisk og metodologisk reflekterende." Men derudover blev der afholdt et møde for formænd og sekretærer i de nordiske religionshistoriske selskaber på initiativ af DAHR og det finske Religionsvetenskapliga Sällskapet med henblik på etablering af en mere formaliseret koordination mellem de nordiske selskaber, og med henblik på at få det norske selskab til at blive aktivt også internationalt. Dette møde var meget konstruktivt, og man blev enig om at holde endnu et møde i Lund i oktober.

Ved dette møde i Lund vedtog man "Stadgar för Nordiska Samarbetskommittén för Religionshistorisk Forskning (NORREL)" hvis formål er "att främja den religionshistoriska forskningen i de nordiska länderna." Selskabet består af formænd og sekretærer for de IAHR-tilknyttede nordiske selskaber for religionshistorie samt evt. andre udpeget af NORREL. NORRELS aktiviteter består af udgivelse af et nyhedsbrev, NORREL-Bulle-

tinen, som bliver udsendt gratis til samtlige medlemmer af de nordiske selskaber. Desuden skal NORREL arbejde for at stimulere tanke- og informationsudvekslingen mellem selskaberne. NORREL er med andre ord en paraply-organisation og ikke en parlamentarisk organisation. Formandskabet og dermed også den vanskelige indkørfase blev overdraget til DAHR, hvilket har medført et forøget aktivitetsniveau for bestyrelsen.

NORREL fik 25.000 kr. fra Nordisk Kulturfond til det første ordinære møde, som blev afholdt i København i DAHRs regi d. 20. maj 1988. Ved dette møde blev der drøftet en række sager (jfr. referat i nyhedsbrev nr. 7) men især rammerne for udgivelsen af NORREL-Bulletinen. Man vedtog, at udgivelsen vil ske i Contenta Religionums regi.

Det første nummer er nu gået i trykken efter en række vanskeligheder. Det består af en introduktion til NORREL og til de nationale selskaber. De næste numre vil så bestå af introduktioner til fagenes universitære forhold i hvert land og til de eksisterende religionshistoriske faglige miljøer. Fordelen med at bulletinen udgives i Contenta Religionum er, at løbende opslag kan være med i alle 5 årlige numre af Contenta selvom Bulletinen kun udkommer 2 gange om året. Dvs. at aktiviteter som Religionshistorisk Forenings symposium om "Nye religioner i fortid og nutid" kan bekendtgøres i Contenta Religionum, hvilket netop er sket.

I forbindelse med IAHRs møde for International Committee i Marburg i juni 1988 søgte NORREL om og fik godkendt status som "Corresponding Member" af IAHR på lige fod med andre sammenslutninger som f.eks. Conseil international de la philosophie et les sciences humaines (CIPHS, som er i UNESCO regi) og Society for the Study of Native American Religious Traditions (SSNART). NORREL fik pæn omtale i IAHRs Bulletin 9 (jfr. nyhedsbrev nr. 7) og initiativet satte tankerne i gang omkring regionale sammenslutninger, som udover udveksling af informationer også er med til at koordinere internationale begivenheder.

Et af forslagene som blev forelagt ved mødet i Marburg var: "That regional conferences should be encouraged where

several national associations are in close proximity with each other; and that similarly regional associations should be considered to assist such liaison - e.g. a 'European Academy of Religion'". (jfr. IAHR Bulletin 9, nyhedsbrev nr. 7). Forslaget voksede ud af førmtalte forslag fra J.G.Platvoet som blev drøftet ved et møde mellem sekretærene for de europæiske medlemslande og som sagt p.g.a. NORREL. Dette vil sige at p.g.a. DAHRs konference i 1987 er der opstået mindst tre vigtige ting: Større opmærksomhed på Danmark, etableringen af NORREL og en tilsvarende supplerende omorganisering i IAHR. Man behøver ikke være et stort selskab for at påvirke de højere lag!

Mødet i Marburg var måske ligeså vigtig en begivenhed som det tilsvarende møde samme sted i 1960, hvor IAHR tog den metodologiske diskussion op og tog afstand fra teologernes religionsforskning. Mødet i juni 1988 blev indledt med et par dages seminarer om "The Institutional Environment of the History of Religions" hvor forskellige arbejdsgrupper tog stilling til fagets institutionelle status på verdensplan både m.h.p. aktuelle forhold, forholdet mellem faget og den dominerende tradition i hvert land, og mulighederne for at få etableret religionshistoriske selskaber i tredje-verdens lande. Diskussionerne greb om sig, ikke mindst omkring fagets selvforståelse og det betimelige i en sådan form for eksport til ikke-vestlige lande. Men idet der faktisk er en række aktiviteter af religionshistorisk art i f.eks. Afrika og Kina (Chinese Association for the Study of Religion har søgt om optagelse i IAHR fra og med 1990), blev man enig om at forelægge en række forslag til generalforsamlingen i Rom i 1990. Af generelle forslag blev man enig om at fremme større kommunikation inden for IAHRs egne rækker, at opmuntre enkelte forskere i lande, som endnu ikke har et nationalt selskab til at deltage i IAHR konferencer, at holde øje med fagets organisatoriske situation, at være opmærksom på hvordan fagets resultater bliver modtaget og anvendt af offentligheden, og at fremme studier over fagets historie, teorier og metoder. Der blev også forelagt specifikke forslag i forhold til Afrika, Sydamerika, de muslimske lande og Kina. Man enedes om at holde IAHR kon-

ferencer i disse lande og at etablere et samarbejde mellem repræsentanter fra disse lande og særlig sagkyndige arbejdsgrupper fra IAHR.

Som optakt til kongressen i Rom vil der blive afholdt en såkaldt regional IAHR-konference i Helsinki d. 13.-19. maj 1990 om "Circumpolar and Northern Religion. Interpreting Shamanism and Popular Religion in Arctic and Subarctic Regions". Konferencen falder sammen med Helsinki Universitetets 300 års jubilæum og Det finske religionshistorisk selskabs 20 års jubilæum. I denne forbindelse fik DAHR besøg af Juha Pentikäinen d. 13. januar 1989 for at drøfte konferencens form og formål, og for at sikre sig en pæn dansk deltagelse. Vi opfordrer interesserede til at tilmelde sig.

Det er også vigtigt, at en pæn dansk delegation møder op til kongressen i Rom d. 3.-9. september 1990. Kongressen har temaet "The notion of 'religion' in comparative research" og Ugo Bianchi, der er arrangøren, ser frem til en gennemgribende debat som faget trænger til. Det er vigtigt for især yngre forskere at opleve en sådan kongres for at se hvad det vil sige at være "international". Det er nemmere at få øje på kvaliteten herhjemme, når man har oplevet kvaliteten "derude". Der er intet mere lærerigt end at opleve de store kanoner på slap line! Desuden bliver de nye kontakter man får hele rejsen værd.

For at komme tilbage til de danske forhold, kan jeg med glæde oplyse at DAHR nu har 43 medlemmer og for nylig har fået vores to første studenter medlemmer. Vi overrækker en særlig hilsen til dem. Om medlemskaren i øvrigt må man sige at vægtningen er næsten ligeligt fordelt mellem Jylland og Sjælland. Medlemmerne er velkomne til at gøre bestyrelsen opmærksom på eventuelle andre der er interesserede i at blive medlemmer.

Fagets universitetsstilling er ligeså usikker som humanioras generelt, men vi kan glæde os over at Institut for Religionshistorie i København har fået konverteret den ene af de to rekrutstillinger til et lektorat. Institut for Religionshistorie i Århus har fået en rekrutstilling og Odense har stadigvæk et eksternt lektorat. "The Seminar for Buddhist Studi-

es Copenhagen and Århus", som afholdte en internationale konference om "Esoteric Buddhism in Japan" i 1988 og som skal afholde endnu en internationale konference om esoterisk buddhisme generalt til august 1989, skal nævnes og hilses velkommen både fagligt og fagpolitisk.

Vi må håbe at de religionsvidenskabelige fag overlever den kommende tids usikkerhed og evner at tilpasse sig skiftende betingelser uden at tabe hverken ballast eller mod. Dansk religionshistorie har medvind i øjeblikket såvel udenrigs som indenrigs. Gid det må fortsætte!

Jeg takker bestyrelsen og selskabet for de sidste to år, og jeg ser frem til det kommende samarbejde.

Armin W. Geertz